

**БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ
НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ МЕДІАГРАМОТНОСТІ»**

Галузь знань	А «Освіта»
Спеціальність	А1 «Освітні науки»
Освітня програма	Педагогіка вищої школи
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Компонент освітньо-професійної програми	обов'язковий
Мова викладання	Українська
Форма навчання	Заочна
Семестр	2
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	3 / 90
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 8 год.
	Практичні – 8 год.
	Самостійна робота – 74 год.
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Викладач	Хмарна Лілія Віталіївна, доктор філософії
Контактна інформація викладача	khmarnaliliya@gmail.com +380(99)-299-85-32
Сторінка курсу на платформі Teams	Доступ надається в індивідуальному порядку

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення навчальної дисципліни – обґрунтувати фундаментальні засади функціонування медіапростору та інформаційних процесів у ньому, визначити закономірності критичного аналізу та етичного продукування медіаконтенту відповідно до державних і європейських стандартів медіаосвіти; розробити на цій основі методологічні підходи до формування медіаінформаційної компетентності магістрантів, що передбачає оволодіння прийомами роботи з медіапродуктами та розвиток професійної готовності до науково-педагогічної діяльності в інтелектуальному партнерстві з генеративними системами штучного інтелекту.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- обґрунтувати концептуальні параметри медіаграмотності в її еволюційному розвитку, від класичних моделей до рівня 2.0, та проаналізувати конфігурацію сучасного цифрового середовища в розрізі глобальних інформаційних трансформацій;
- систематизувати знання щодо нормативно-етичного регулювання медіасфери, спираючись на чинні державні стандарти та європейські вектори розвитку медіаосвітньої галузі;
- експлікувати особливості професійної діяльності фахівця в умовах імерсивного освітнього простору, акцентуючи увагу на методах верифікації та легітимізації інформаційних потоків;
- визначити функціональні можливості генеративного штучного інтелекту в медіавиробництві та опанувати інноваційні технології створення медіапродуктів на засадах повної атрибуції джерел;
- сформулювати стратегічне медіамислення та забезпечити розвиток критичної медіакомпетентності магістрантів через опанування механізмів фахової деконструкції маніпулятивних впливів та стратегій моделювання етичного медіаконтенту;
- прогнозувати тенденції трансформації цифрового суспільства та ключові вектори розвитку медіакультури в умовах глобальної діджиталізації, моделюючи сценарії етичного партнерства людини та штучного інтелекту.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати**:

- концептуальні парадигми трансформації медіаграмотності в умовах переходу до інформаційного суспільства 5.0 та інтелектуального домінування алгоритмічних систем;
- системно-структурну організацію та закономірності функціонування сучасної цифрової екосистеми в контексті глобальної діджиталізації;
- філософсько-етичні та правові доктрини регулювання глобального медіапростору, що визначають вектори розвитку сучасної медіаосвітньої галузі;
- методологію комплексного аналізу інформаційних операцій, технологій маніпулювання масовою свідомістю та інструментів «м'якої сили» в цифровому середовищі;

- принципи фундаментальної конфігурації та етики взаємодії з моделями генеративного штучного інтелекту, а також ризики, пов'язані з алгоритмічною упередженістю;

- критерії легітимізації та стандарти верифікації мультимодального контенту у сучасному імерсивному освітньому просторі.

уміти:

- здійснювати багаторівневу деконструкцію медіатекстів, ідентифікуючи приховані ідеологічні коди та маніпулятивні стратегії;

- проєктувати автентичні освітні медіапродукти на засадах критичного мислення із залученням інноваційного цифрового інструментарію;

- вибудовувати стратегії інтелектуального партнерства з генеративним ШІ для розв'язання складних науково-педагогічних завдань із дотриманням принципів академічної доброчесності;

- застосовувати методи когнітивної стійкості та критичного фільтрування інформаційного шуму для забезпечення власної професійної безпеки;

- проєктувати та впроваджувати стратегії медіаосвітньої діяльності, трансформуючи складні цифрові концепти до інтелектуальних запитів та рівня підготовки аудиторії;

- експертно оцінювати джерела інформації, здійснюючи їх верифікацію на основі технологічних та логіко-лінгвістичних методів контролю достовірності.

Набуття компетентностей

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері освітніх, педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК8. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК4. Здатність здійснювати експертизу та надавати консультації з питань освітньої політики та інновацій в освіті.

СК7. Критичне осмислення проблем у сфері освіти, педагогіки й на межі галузей знань.

СК9. Здатність до використання сучасних інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у освітній та дослідницькій діяльності.

Програмні результати навчання (РН):

РН2. Використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у

професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності.

РН6. Розробляти та реалізовувати інноваційні й дослідницькі проекти у сфері освіти/педагогіки та міждисциплінарного рівня із дотриманням правових, соціальних, економічних, етичних норм.

РН9. Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність.

РН10. Приймати ефективні, відповідальні рішення з питань управління в сфері освіти/педагогіки, зокрема у нових або незнайомих середовищах, за наявності багатьох критеріїв та неповної або обмеженої інформації.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Концептуальні парадигми медіаграмотності та організація цифрового суспільства 5.0.

Тема 2. Когнітивний аналіз складних медіаповідомлень та технології деконструкції маніпулятивних наративів.

Тема 3. Міжнародні стандарти інформаційної безпеки та етико-правове регулювання медіа простору.

Тема 4. Фактчекінг та експертна верифікація мультимодального медіаконтенту в імерсивному середовищі.

Тема 5. Феноменологія генеративного ШІ: етика взаємодії та протидія алгоритмічним стереотипам.

Тема 6. Інтелектуальне партнерство з ШІ: промпт-інжиніринг та створення автентичних медіапродуктів.

Тема 7. Стратегічне медіамислення та когнітивна стійкість фахівця в умовах діджиталізації.

Тема 8. Моделювання стратегій медіаосвітньої діяльності та презентація авторських інноваційних медіапродуктів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні

1. Бондаренко А. В. Формування медіаінформаційної грамотності учнів старшої школи засобами кіномистецтва в умовах формальної та неформальної освіти: дис. доктора філософії; 011 Освітні, педагогічні науки. ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Слов'янськ, Дніпро, 2025. 344 с. URL: <https://surl.li/lzayul>

2. Гаврілова Л.Г., Хмарна Л.В. Онлайн-інструменти формування медіаграмотності вчителів. Навчально-методичний посібник. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2020. 75 с. URL: <https://surl.li/tensfq>

3. Дегтярьова Г., Астахова М., Байназарова О., Гніда Т. Навігатор медіапедагога: теорія, методика, практичні завдання : науково-методичний посібник / за загальною редакцією Г. Дегтярьової. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 197 с. URL: <https://surl.li/cxlgvg>

4. Ішутіна О. Є. Теоретичні і методичні засади формування медіапедагогічної компетентності майбутніх учителів початкових класів: дис. д-ра пед. наук, 13.00.04. Слов'янськ, Дніпро, 2025. URL: <https://surl.li/auatxo>
5. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні: нова редакція / за ред. Л. А. Найдьонові, М. М. Слюсаревського. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2016. 16 с. URL: <https://surl.li/lxwtfm>
6. Медіаграмотність: навчальний посібник / за редакцією Прокопенко О., Бондаря Ю. Колектив авторів: Бондар Ю., Горська К., Дуцик Д., Кравченко О., Кулаков А., Романюк А., Юркова О. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2025. 136 с. URL: <https://surl.li/uyhpko>
7. Методичний путівник учителя Нової української школи: мистецька освітня галузь: навчально-методичний посібник / Л. Гаврілова, Л. Хмарна, О. Шнурко, О. Білоконь та ін.; за заг. ред. Л. Хмарної. Краматорськ: Відділ інформаційно-видавничої діяльності, 2021. 53 с. URL: <https://surl.li/zvymrt>
8. Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі. Навчальний посібник / Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с. URL: <https://surl.lu/ylxtda>
9. Практичний посібник з медіаграмотності для мультиплікаторів / За заг. ред. В.Ф. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2021. 100 с. URL: <https://surl.li/hynxkx>
10. Рудь О. В. Інформаційна гігієна та медіаосвіта: що нового в умовах воєнного часу. Навчально-методичний посібник / за редакцією Волошенюк О. В., Іванова В. Ф., Євтушенко Р. І. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 44 с. URL: <https://surl.li/kdtsdu>
11. Сидоренко Вікторія. Медіаграмотність і медіабезпека: словник термінів. Біла Церква: БІНПО, 2024. 13 с. URL: <https://surl.lu/fyfaaw>
12. Сидоренко В.В. Студентський стартап-проект «Інформаційний імунітет або безпека в медіа» як елемент повоєнної відбудови України : цифровий програмно-методичний комплекс / за науковою редакцією доктора педагогічних наук, професора Вікторії Сидоренко. Біла Церква: БІНПО, 2023, 110 с. (Золота медаль Міжнародної онлайн виставки «Освіта та кар'єра – День студента 2023» у номінації «Інноваційна діяльність з упровадження організаційно-педагогічних процесів у закладах освіти»). URL: <https://surl.li/qzuzbu>
13. Техніки декодування російської пропаганди на заняттях з історії та громадянської освіти. Навчально-методичний посібник / Желіба О.В., Мокрогуз О. П., Волошенюк О.В./ За редакцією Волошенюк О. В., Євтушенко Р. І. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2023. 81 с. URL: <https://surl.li/ryyqpm>
14. Dornan C. How to Navigate an Information Media Environment Awash in Manipulation, Falsehood, Hysteria, Vitriol, Hyper-Partisan Deceit and Pernicious Algorithms. The Canadian Commission for UNESCO's IdeaLab, July 2019. URL: <https://surl.li/jmrgwr>

15. Jolls T., Wilson C. The Core Concepts: Fundamental to Media Literacy Yesterday, Today and Tomorrow. *Journal of Media Literacy Education*. 2014. № 6(2), P. 68–78. URL: <https://surl.li/wirvoo>

Допоміжні

1. Биндас О. Сутність медіаосвітніх моделей провідних країн Європи. *Імідж сучасного педагога*. 2023. №3(198). С. 11–19. URL: <https://surl.li/yxiwwq>

2. Гороховський О. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи. Прага. 2020. 144 с. URL: <https://surl.lu/lxnpbv>

3. Збірник практичних завдань з інфомедійної грамотності, інтегрованої до фахової підготовки студентів-журналістів. Колектив авторів. Відп. ред. та упоряд. Будівська Г., Дуцик Д., Тараненко О. Київ: IREX, 2022. URL: <https://surl.li/oztoia>

4. Новинна грамотність: посібник / Заг. ред. Наталія Лигачова та ін. Київ: Детектор медіа, 2020. 120 с. URL: <https://surl.li/opisyq>

5. Політковська Ю. Лише окремі підлітки знайомі з терміном «медіаграмотність» – дослідження «ДМ». Детектор Медіа: веб-сайт. 21.01.2025. <https://surl.lu/mcxniw>

6. Посібник з верифікації (Verification Handbook) / Заг. ред. Крейг Сілверман та ін. Київ: European Journalism Centre (EJC) 2017. 130 с. URL: <https://surl.li/esbdfi>

7. Сидоренко, В. В., Кулішов, В. С., & Торба, Н. Г. (2023). Інноваційні підходи до організації видів практик здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 5(1), 1-15. URL: <https://surl.li/qktqjt>

8. Хмарна Л. В. Формування медіаграмотності вчителів мистецьких дисциплін у закладах післядипломної педагогічної освіти: дис. доктора філософії; 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Слов'янськ, 2021. 267 с. URL: <https://surl.lu/pafxjp>

9. Tibaldo J. S. Media and Information Literacy (MIL) Competencies of Language and Communication Students. *Journal of Media Literacy Education*. 2021. Pre-Prints. URL: <https://surl.lt/orldmn>

10. Wilson C. Media and Information Literacy: Challenges and Opportunities for the World of Education. The Canadian Commission for UNESCO's IdeaLab. November 2019. <https://surl.li/zkykeg>

Інформаційні ресурси

1. Безпека в месенджерах (Кіберполіція України). URL: <https://cyberpolice.gov.ua/stopfraud/>

2. Детектор Медіа: онлайн-ресурс про маніпуляції та дезінформацію. URL: <https://ms.detector.media/>

3. Медіанавігатор: інтерактивний посібник з перевірки контенту. URL: <https://medianavigator.org/>

4. Навчально-інформаційний портал БІНПО: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. URL: <https://binpo.com.ua>
 5. Національна онлайн-платформа «Фільтр» з медіаграмотності МКІП. URL: <https://filter.mkip.gov.ua/>
 6. Платформа Дія.Освіта: Освітній серіал «Медіаграмотність у часи війни». URL: <https://surl.li/xrdhco>
 7. Сидоренко В.В. Віртуальна рубрика «Фейкоборці БІНПО» на вебсайті Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти. URL: <https://surl.li/ahhnty>
 8. Стратегія Міністерства культури та інформаційної політики України з розвитку медіаграмотності на період до 2026 року. Затверджено Наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 24.05.2024. <http://surl.li/lmrnqo>.
 9. Центр стратегічних комунікацій та інформбезпеки (Dovidka.info). URL: <https://dovidka.info/>
 10. Creative Commons: правила легального використання медіа. URL: <https://creativecommons.org.ua/>
 11. Deepfake Detector (Microsoft/Intel): інструменти для виявлення маніпуляцій. URL: <https://surl.li/cquenu>
 12. InVID WeVerify: плагін для глибокої перевірки відеоматеріалів. URL: <https://surl.li/kihduv>
 13. LearningApps: створення інтерактивних вправ для спецдисциплін. URL: <https://learningapps.org/>
 14. Padlet: організація цифрового середовища для спільної роботи. URL: <https://uk.padlet.com/>
- StopFake: ресурс для спростування пропаганди. URL: <https://www.stopfake.org/uk/>